

УДК 811.11-112:81'373

МОРОЗОВА Маргарита – доктор філософії, викладач кафедри романо-германської філології, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003, Україна (marharyta.morozova.english@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7478-2530>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.11>

Бібліографічний опис статті: Морозова, М. (2024). Концепт safety в англomовній картині світу. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 60, 88–97, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.11>

КОНЦЕПТ SAFETY В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Анотація. У статті йдеться про варіанти репрезентації концепту safety в англomовній картині світу. Встановлено, що у процесі пізнання навколишнього світу саме концепт виявляється тією одиницею, у якій репрезентований результат цього процесу. Відображення дійсності в мовній свідомості відбувається на рівні концептів – явищ, які виникають у свідомості індивіда, оскільки відображають його сприйняття об'єкта, тісно пов'язані з культурою народу і найяскравіше відображають специфіку колективної свідомості. Незважаючи на те, що в науковій літературі представлено досить багато наукових розвідок, присвячених різним концептам в англomовній картині світу, концепт safety ще не був предметом окремої розвідки в цьому контексті. У зв'язку з цим проблема сприйняття концепту safety і його розуміння видаються особливо актуальними в сучасному суспільстві в умовах викликів сьогодення. Мета цієї розвідки – встановлення меж концепту safety в англійській мові на основі вивчення дефініцій safety / security (безпека, захист), які становлять ядро цього концепту, а також їхніх похідних. Дослідження охоплює основні значення концептів safety (захист), security (безпека), secure (захищати), safe (безпечний), які під час зіставлення словникових даних виявили спільну область значень. Розглянуто дефініції зазначених слів у чотирьох англomовних словниках (*The MacMillan English Dictionary*, *Merriam-Webster Dictionary*, *Cambridge International Dictionary of English*, *Longman Dictionary of Contemporary English*). Зроблено висновок про основні значення лексеми security, що зафіксовані кожним із розглянутих словників і які становлять основний набір семем аналізованої одиниці. Відзначено, що дефініції двох розглянутих у цьому дослідженні англійських лексем (safety і security) частково збігаються. Спільними для них є такі значення, як: 'не представляє небезпеки або ризику'; 'не перебуває під загрозою або не ризиковий'; 'такий, якому ніщо не загрожує, який у безпеці, тобто захищений від ризику, загрози тощо'. Лексеми, спільнокореневі з safety і security, мають, поряд із спільними, також і специфічні значення.

Ключові слова: концепт safety, безпека, лексеми, ядро концепту, область значень, англomовна картина світу.

MOROZOVA Marharyta – Doctor of Philosophy, Lecturer at the Department of Romance and Germanic Philology, Luhansk Taras Shevchenko National University, 3, Ivana Banka str., Poltava, 36003, Ukraine, (marharyta.morozova.english@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7478-2530>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.11>

To cite this article: Morozova, M. (2024). Kontsept safety v anhlomovniy kartyni svitu [The concept safety in the English-speaking world picture]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiia»* – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 60, 88–97. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2024.60.11> [in Ukrainian].

THE CONCEPT SAFETY IN THE ENGLISH-SPEAKING WORLD PICTURE

Summary. *The article considers the diverse ways in which the idea of safety is introduced in the English-speaking world picture. It is evident that as people gain knowledge about the world, the concept becomes a fundamental component of information, representing the essence of the cognitive process. The reflection of reality in speech consciousness occurs at the level of concepts, phenomena that arise in the consciousness of an individual, since they reflect their perception of an object, and are closely related to the culture of the people and most clearly reflect the specifics of collective consciousness. Despite the fact that the scientific literature presents quite a lot of scientific research devoted to various concepts in the English-language picture of the world, the concept of safety has not yet been the subject of separate research in this context. In this regard, the problem of perception of the concept of safety and its understanding seem particularly relevant in modern society in the face of modern challenges. The purpose of this research is to establish the boundaries of the concept of safety in English based on studying the categorical definitions of safety/security (protection) that make up the core of this concept, as well as their derivatives. This study covers the main values of the tokens safety (protection), security (security), secure (protect), safe, which when comparing dictionary data revealed a common range of values. In the course of the study, the definitions and meanings of the above-mentioned lexemes in four English-language dictionaries (the MacMillan English Dictionary, Merriam-Webster Dictionary, Cambridge International Dictionary of English, and Longman Dictionary of Contemporary English) are considered. It is concluded that the key meanings of the security are marked by each of the dictionaries under consideration and make up the main set of meanings of the analyzed unit. It is noted that the definitions of the two units considered in this study (safety and security) in English partially coincide. Common to them are such meanings as does not pose a danger or risk; is not threatened or risky; safe; secure, that is, protected from the risk, threat, or danger. However, definitions, which have the same root as safety and security, also express their own independent meanings.*

Key words: *concept safety, lexemes, core of the concept, domain of meaning, English-language picture of the world.*

Постановка проблеми. Процес пізнання світу зазвичай включає в себе поділ дійсності на окремі об'єкти, явища і події, а також виявлення їхніх властивостей і закономірностей. У процесі пізнання світу людина відокремлює себе від довкілля, прагнучи усвідомити своє місце і роль у загальній системі світобудови. Концепт виступає тією одиницею пізнання, у якій у концентрованому вигляді засвідчені результати процесу пізнання (Geeraerts, 2021). Мова – це ключовий інструмент, за допомогою якого людина формує свої уявлення про світ. У процесі діяльності люди відображають об'єктивну реальність і фіксують результати пізнання в словах. Пізнавальну діяльність людини можна розглядати як процес, який розвиває здатність орієнтуватися в довкіллі (Evans & Green, 2018). Ця діяльність нерозривно пов'язана з необхідністю розрізняти й порівнювати об'єкти. Саме для виконання таких мисленнєвих операцій у мові з'являються концепти (Jiang & Yang, 2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі зазна-

чено, що концепт – багатогранне і різнобічне явище, при цьому різні його грані, аспекти та особливості можуть бути виражені різними номінаціями, що в сукупності формують відповідне поле позначень. Відображення дійсності в мовній свідомості відбувається на рівні концептів. Науковці відзначають, що концепт є явищем, яке виникає у свідомості індивіда, оскільки відбиває його сприйняття об'єкта, позначає викликані ним емоції та відчуття, а також впливає на психологічний стан людини загалом. Насамперед звертають увагу на те, що будь-які концепти тісно пов'язані з культурою народу й найяскравіше віддзеркалюють специфіку його колективної свідомості (Єфіменко, 2011). М. Кочерган під концептом розуміє ментальний прообраз (нерозчленоване уявлення про об'єкт), ідею поняття і навіть саме поняття (Кочерган, 2003, с. 25). М. Полужин розрізняє когнітивний та семантичний рівні мови, зазначаючи, що концепт, як універсальна понятійна категорія, наділений змістом, на відміну від семантики, яка є мовним явищем (Полужин, 2015). Сучасна

дослідниця С. Голик представила комплексну дослідницьку методологію вивчення природи та структури концепту як багатогранної одиниці (2019); Н. Плотнікова розвинула теоретичні засади лінгвоконцептології як науки про концепти (2020).

Англomовні концепти різних сфер ставали предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених. Так, О. Оленюк вивчала концепт ECONOMY та його профілювання в англomовному журнальному рекламному дискурсі на початку ХХІ століття (2016); науковці О. Пуш та Н. Гасюк досліджували концепт life в англomовній картині світу (2019); концепт youth в англomовній картині світу (на матеріалі фразеологічних одиниць) вивчала дослідниця О. Бешлей (2016). Теоретичні інтерпретації концепту «соціальна безпека» в українському науковому дискурсі були предметом дослідження С. Линдюка (2022). Дослідник І. Корж (2019) вивчав методологічні підходи до визначення поняття «безпека», проаналізував наукові джерела, присвячені питанню безпеки, а саме – розкриттю змісту терміна «безпека». Він розглядає цей термін як одиницю, що позначає стан спокою, чинного завдяки убезпеченню від загроз та небезпек (Корж, 2019). Дослідник також запропонував три підходи до визначення цього поняття: відсутність загроз системі; захищеність системи від наявних та ймовірних загроз; загрози існують завжди, вони негативно впливають на систему, однак вжиті заходи мінімізують їхній негативний вплив, що дає змогу системі функціонувати і розвиватися (Корж, 2019). В. Пасічник (2011) у своєму науковому доробку запровадив чотири підходи до трактування поняття «безпека»: статистичний – безпека як стан захищеності; апофатичний – безпека як відсутність загроз і небезпек; діяльнісний – безпека як система заходів, спрямованих на створення певних безпечних умов; пасивний – дотримання певних параметрів і норм, від яких безпосередньо залежить безпека (Пасічник, 2011). Однак концепт *safety* в англomовній картині світу ще не був предметом окремої розвідки.

Концепт *safety* є одним з визначальних концептів світогляду людини у взаємодії з суспільством. Саме безпека є тим наріжним каменем, що забезпечує стабільне функці-

онування людини в суспільстві й існування самого суспільства. У зв'язку з цим проблема сприйняття концепту *safety* і його розуміння видаються особливо **актуальними** в умовах викликів сьогодення й у зв'язку з намаганнями сучасного мовознавства дослідити лінгвокультурні явища й осмислити різні аспекти мовних процесів з позицій світогляду носіїв мови.

Ця наукова розвідка спрямована на вивчення вербалізації концепту *safety* в англomовній картині світу.

Її мета – встановлення меж концепту *safety* в англійській мові, виявлення особливостей його мовної реалізації в англomовній картині світу.

Завдання статті – визначити понятійну базу концепту *safety* в англійській мові, його місце в англomовній картині світу; проаналізувати тлумачення слів «*safety*» і «*security*», які становлять ядро поняття «безпека», а також їхні спільнокореневі слова, які представлені в англomовних словниках задля виявлення спільності або відмінності тлумачень.

Основою дослідження слугують The MacMillan English Dictionary (MM), Merriam-Webster Dictionary (MWD), Cambridge International Dictionary of English (CAM), Longman Dictionary of Contemporary English (LonC).

Виклад основного матеріалу. Словники сучасної англійської мови пропонують різні трактування лексем *safety/security* (безпека, захист), а також спільнокоренових з ними лексем, виділяючи як спільні для зазначених одиниць значення, так і специфічні, властиві лише одній з аналізованих одиниць. Дослідження охоплює основні значення лексем *safety* (захист), *security* (безпека), *secure* (захищати), *safe* (безпечний), які під час зіставлення словникових даних виявили спільність значень.

Так, словник англійської мови Макміллана (MM) трактує *security* як: 1) *safety from attack, harm, or damage* (захист від нападу, шкоди або псування); 2) *a feeling of confidence and safety, or a situation in which one can feel confident and safe* (почуття впевненості і захищеності або ситуація, в якій можна почуватися впевнено і безпечно); 3) *property or goods that you agree to give to someone who has lent you*

money if you cannot pay the money back (майно або товари, які ви погоджуєтесь передати кому-небудь, хто позичив вам гроші, якщо ви ці гроші не можете повернути). Окрема словникова стаття фіксує *securities* (множина від *security*) у значенні *documents showing that you own shares in a company* (ММ).

Семантичну структуру лексеми *safety* The MacMillan English Dictionary визначає в такий спосіб: 1) *the fact that a thing is safe to do or use* (підтвердження того, що річ безпечна для використання); 2) *a place or situation in which you are protected from danger or harm* (місце або ситуація, в якій людина є захищеною від небезпеки або ушкодження); 3) *a safe way of behaving or using something* (безпечний спосіб поведінки або використання чогось) (ММ).

Цей же словник подає такі значення дієслова *secure*: 1) *to get or achieve something important* (отримати, домогтися чогось важливого); 2) *to make an area or building safe* (забезпечити безпеку місця або будівлі); 3) *to hold something firmly in place by tying or fastening it* (утримувати щось, міцно закріпивши); 4) *(business) to get money from a bank or from a person by agreeing to give them goods or property if you cannot return the money* (у сфері бізнесу: отримати банківську або приватну позику, забезпечену майном) (ММ).

Як прикметник слово *secure* The MacMillan English Dictionary визначає так: 1) *safe from attack, harm, or damage* (захищений від нападу, шкоди); 2) *fastened firmly, in a safe way* (надійно закріплений); 3) *feeling confident and safe* (почутті впевненості, у безпеці); 4) *secure area or building is guarded so that only specific people can enter or leave it* (безпечне місце або будівля, з обмеженим доступом осіб) (ММ). Прикметник *safe* поданий цим словником як: 1) *protected from being hurt, damaged, lost, stolen (about places and situations)* (захищений від пошкодження, втрат, крадіжки – йдеться про місця та ситуації); 2) *not likely to cause damage, injure, or harm* (навіть чи спричинить пошкодження, травму чи завдасть шкоди); 3) *not damaged, hurt, or lost* (неушкоджений, невтрачений); 4) *something that is safe does not involve a lot of risk* (щось, що не включає в себе багато ризику); 5) *not likely to upset people or cause*

disagreement (не схильний засмучувати людей або викликати непорозуміння) (ММ). Також словник фіксує використання лексичної одиниці *safe* як іменника зі значенням *strong metal box with a special lock, used for storing valuable things* (міцний металевий ящик з особливим замком, що використовується для зберігання цінних речей) (ММ).

Merriam-Webster Dictionary (MWD) пропонує такі значення іменника *safety*: 1) *the condition of being safe from undergoing or causing hurt, injury, or loss* (стан захищеності від заподіяння шкоди здоров'ю, каліцтв або втрат); 2) *a device (as on a weapon or a machine) designed to prevent inadvertent or hazardous operation* (пристрій (наприклад, на зброї або машині), призначений для запобігання ненавмисному або небезпечному спрацюванню); 3) а) *a situation in football in which a member of the offensive team is tackled behind its own goal line that counts two points for the defensive team* (ситуація у футболі, коли гравця атакуючої команди атакують за власною лінією воріт, і за якої зараховується два очки команді, що захищається); б) *a member of a defensive backfield in football who occupies the deepest position in order to receive a kick, defend against a forward pass, or stop a ballcarrier* (гравець оборонної лінії в футболі, який займає найдальшу позицію для отримання удару, захисту від прямого пасу або зупинки гравця, що несе м'яч); с) *a billiard shot made with no attempt to score or so as to leave the balls in an unfavorable position for the opponent* (удар в більярді, нанесений без спроби забити гол або таким чином, щоб залишити кулі в не вигідному становищі для супротивника) (MWD). Дієслово *safety* додає до структури аналізованого концепту значення *to protect against failure, breakage, or accident* (захищати від несправності, поломки або нещасного випадку) (MWD).

Синонімічна лексична одиниця *security* представлена цим словником лише як іменник із такими значеннями: 1) *the quality or state of being secure: such as a) freedom from danger; b) freedom from fear or anxiety; c) freedom from the prospect of being laid off* (якість або стан безпеки: наприклад, а) відсутність небезпеки; б) свобода від страху чи тривоги; в) свобода від перспективи бути звільненим); 2) *something given, deposited, or pledged*

to make certain the fulfillment of an obligation (щось дане, передане на зберігання або закладене для гарантії виконання зобов'язання); 3) *an instrument of investment in the form of a document (such as a stock certificate or bond) providing evidence of its ownership* (інструмент інвестування у вигляді документа (наприклад, сертифіката акцій або облігації), що підтверджує право власності на нього); 4) а) *measures taken to guard against espionage or sabotage, crime, attack, or escape* (заходи, вжиті для захисту від шпигунства чи диверсії, злочину, нападу чи втечі); б) *an organization or department whose task is security* (організація або відділ, завданням яких є забезпечення безпеки); 5) *the state of being able to reliably afford or access what is needed to meet one's basic needs* (стан, при якому людина може надійно дозволити собі або отримати доступ до того, що необхідно для задоволення його основних потреб) (MWD).

Прикметникові *safe* Merriam-Webster Dictionary приписує такі значення: 1) *free from harm or risk* (позбавлений шкоди або ризику); 2) а) *secure from threat of danger, harm, or loss* (захищений від загрози небезпеки, заподіяння шкоди або втрати); б) *successful at getting to a base in baseball without being put out* (досяг успіху в тому, щоб дістатися до бази в бейсболі, не будучи вибитим з поля); 3) *affording safety or security from danger, risk, or difficulty* (забезпечення безпеки від загроз, ризику або труднощів) (MWD).

Словник Merriam-Webster фіксує *safe* і як іменник у значенні 'місце або ємність для безпечного зберігання предметів (наприклад, цінних речей)' (*a place or receptacle to keep articles (such as valuables) safe*) (MWD).

У словнику Cambridge International Dictionary of English (CAM) концепт *safety* представлений словом-синонімом *security* й визначений у такий спосіб: 1) *protection of a person, building, organization or country against threats such as crime, criminals and attacks by foreign countries* (захист людини, будівлі, організації чи країни від загроз, наприклад, злочинів, злочинців, нападів з боку третіх країн); 2) *a group of people responsible for protecting a building* (група людей, які охороняють будинок); 3) *fact that something is not likely to fail or be lost* (той факт, що щось, ймовірно, не

вийде з ладу або буде втрачено); 4) (*finance*) *property or goods that you promise to give to someone if you cannot pay what you owe them* (з фінансової сфери – власність або товари, які ви обіцяєте передати комусь, якщо не зможете сплатити заборгованість); 5) *the feeling of being confident in one's family and relationships, confidence* (відчуття впевненості в родині та стосунках, упевненість) (CAM). Описувана лексична одиниця, але у формі множини, вживана, згідно з цим словником, у сфері фінансів: *securities – investment in a company or in government debt that can be traded on the financial markets and produces an income for the investor* (цінні папери – інвестиції в компанію або державний борг, якими можна торгувати на фінансових ринках і які приносять дохід інвестору) (CAM). Концепт *safety* у словнику CAM має лише одне значення: *a state or a place where one is safe and not in danger or at risk* (стан або місце, де хтось перебуває в безпеці і не піддається небезпеці чи ризику) (CAM).

Синонімічна до слова *safety* одиниця = *secure* функціонує, за даними словника, у формах прикметника і дієслова. Як прикметник *secure* демонструє такі значення: 1) *positioned or fixed firmly and correctly and therefore no likely to move, fall, or break*; *secure place* (зафіксований, закріплений надійно від пересування, падіння; надійне місце); 2) *likely to continue, no fail or loss (especially of objects, situations, etc)* (захищений, стійкий, особливо про об'єкт, ситуації тощо), *able to avoid being harmed by any risk, danger, or threat* (здатний уникнути ризику, небезпеки, загрози); 3) *confident, not doubting or being worried about oneself and personal relationships* (впевнений, що не сумнівається у відносинах і самому собі) (CAM). Як дієслівну одиницю *secure* представлено так: 1) *to get something, sometimes with difficulty* (добитися чогось, іноді, доклавши зусиль); 2) *to make certain something is protected from danger or risk* (забезпечити захист чогось від ризику та небезпеки); 3) (*finance*) *to make certain that money that has been lent will be paid back, by giving the person who lends the money the right to own property belonging to the person who borrows it, if the money is not paid back* (з фінансової сфери – переконатися, що позичені гроші будуть повернуті, надавши особі, яка позичила гроші, право володіти

майном, що належить особі, яка їх позичила, якщо гроші не будуть повернуті); 4) *to fasten one object firmly to another* (надійно закріпити об'єкти) (CAM).

Спільнокореневий з *safety* прикметник *safe*, згідно з CAM, має такі значення: 1) *not in danger or likely to be harmed* (не знаходиться в небезпеці або під загрозою пошкодження); 2) *not harmed or damaged* (неушкоджений); 3) *not dangerous or likely to cause harm* (безпечний, той, що, ймовірно, не завдасть шкоди); 4) *where something is not likely to be lost or stolen* (там де малоімовірно, що щось буде втрачено або вкрадено); 5) *used to refer to things that do not involve any risk* (використовується для позначення речей, які не пов'язані з будь-яким ризиком); 6) *if an official elected position in is safe, it is likely to be won by the political party that has won it at previous elections* (якщо офіційна виборна посада в країні надійна, то її, швидше за все, займе та політична партія, яка займала її на попередніх виборах) (CAM).

Лексема *safe* у цьому словнику наведена і як іменник зі значенням *a strong box or cupboard with special locks where valuable things, especially money or jewels, are kept* (міцний ящик зі спеціальним замком для зберігання цінних речей, наприклад грошей і коштовностей) (CAM).

Трактування лексеми *safety* у Cambridge International Dictionary of English таке: 1) *when someone or something is safe from danger or harm* (коли хтось або щось у безпеці від небезпеки чи шкоди); 2) *how safe something is to use* (наскільки безпечно використання чогось); 3) *how safe someone is in a particular situation* (наскільки безпечно використання чогось в певній ситуації); 4) *a place where you are safe from danger* (безпечне місце, притулок); 6) *a way of getting two points in American football by making the other team put the ball down in its own goal* (спосіб отримати два очки в американському футболі, змусивши іншу команду забити м'яч у власні ворота); 7) *a lock on a gun that stops anyone from shooting it by accident* (AmE), *safety catch* (BrE) (замок на пістолеті, який запобігає випадковому пострілу, запобіжник на зброї) (LonC).

У ході дослідження лексем виявлено, що *secure* в цьому ж словнику представлена як дієслівна та ад'єктивна одиниці. Як дієслово

secure демонструє такі доволі різні значення, як: 1) *to get or achieve something that will be permanent, especially after a lot of effort* (отримати або досягти чогось, що буде постійним, особливо після великих зусиль); 2) *to make something safe from being attacked, harmed, or lost* (захистити щось від нападу, ушкодження або втрати); 3) *to fasten or tie something firmly in a particular position* (міцно закріпити або прив'язати щось у певному положенні); 4) *if you secure debt or a loan, you legally promise that, if you cannot pay back the money you have borrowed, you will give the lender goods or property of the same value instead* (якщо ви забезпечуєте борг або позику, ви юридично обіцяєте, що, якщо ви не зможете повернути гроші, які ви позичили, ви натомість передасте позикодавцеві товари або майно тієї ж вартості) (LonC). Як ад'єктивна одиниця *secure* тут запрезентована так: 1) *a situation that is secure is one that you can depend on because it is no likely to change* (безпечна ситуація, на яку ви можете покластися, оскільки вона навряд чи зміниться); 2) *locked or guarded so that people cannot get in or out or steal anything* (щось замкнене або охороняється, щоб люди не могли увійти чи вийти чи щось вкрасти); 3) *safe from and protected against damage or attack* (безпечний і захищений від пошкодження чи нападу); 4) *feeling confident about oneself and one's abilities* (відчувати впевненість у собі та своїх силах); 5) *feeling confident and certain about a situation and not worried that it might change* (відчувати себе впевнено та певно щодо ситуації, не хвилюватися, що вона може змінитися); 6) *firmly fastened or tied, and not likely to fall down* (міцно закріплений або прив'язаний, і навряд чи впаде) (LonC).

Лексична одиниця *safe* у Longman Dictionary of Contemporary English переважно розглядається як прикметник, якому властиві такі значення: 1) *not in danger of being harmed, lost, or stolen* (не знаходиться під загрозою бути пошкодженим, втраченим або викраденим); 2) *not harmed, lost, or stolen* (неушкоджений, невикрадений, невтрачений); 3) *not likely to cause any physical harm* (не схильний викликати фізичне пошкодження); 4) *not involving any risk and very likely to be successful* (не передбачає жодного ризику та дуже ймовірно буде успішним); 5) *a safe subject of*

conversation is not likely to upset anyone or make people argue (безпечна тема розмови, що не засмутить і не викличе суперечку); 6) (*BrE spoken informal*) *used to say that something is good and that there is no problem* (британське розмовне, використовується в значенні «все добре, немає проблем») (LonC). Останнє значення є унікальним для цієї лексеми й фіксується лише словником LonC.

Крім того, лексема *safe* вживана і як іменник на позначення міцної металевої скриньки або шафи з замками для зберігання грошей і цінних речей – «сейф» (*a strong metal box or cupboard with special locks where you keep money and valuable things*). Серед молоді вона поширена як вигук-привітання «Safe!» (LonC). Останнє значення є унікальним і фіксоване лише цим словником.

Висновки. Отже, аналіз наведених словникових тлумачень показує, що розглянуті словники фіксують в основному спільні значення лексем *safety* та *security* як репрезентантів досліджуваного концепту. *Security*, зокрема, об'єднує в собі такі значення: 1) *safety, freedom, protection from attack, harm, or damage* (захист від різного виду загроз, ризику, збитку); 2) *things, actions done to keep people, places, or things safe, not damaged, bad things happening, assuring safety* (комплекс вживаних заходів для забезпечення належного рівня захисту); 3) *a feeling of confidence and safety, or a situation in which one can feel confident and safe* (почуття захищеності й безпеки, або ситуація, в якій можна почуватися впевненим і у безпеці); 4) *a group of people responsible for protecting a building; the department of a company or organization* (група осіб, відповідальних за охорону будівлі; відділ компанії чи організації); 5) *(finance) property or goods that one promise to give to someone if they cannot pay what they owe* (сфера фінансів і банківської галузі: власність або товари, які хтось обіцяє дати комусь, якщо не зможе сплатити заборгованість); 6) *a financial investment such as a bond or share* (цінні папери).

Іменникова зона концепту *safety* включає такі змістові елементи: 1) *state, situation or place where you are safe and not in danger or at risk* (стан і ситуація відсутності небезпеки, у безпеці); 2) *a safe way of behaving or using something* (безпечний спосіб поведінки або

використання чогось); 3) *safety equipment to prevent accidents, injury or damage* (обладнання безпеки для запобігання нещасним випадкам, травмам або пошкодженням). Також словники пропонують деякі значення *safety*, які опосередковано включені до загального ядра значень і стосуються, скажімо, сфери спорту, а також зброї.

Загальний обсяг змісту досліджуваного концепту структурують значення лексеми *safety*, її синоніма *security*, а також значення спільнокоренових з ними лексичних одиниць. Так, у зоні значень синоніма *security* присутні дієслово і прикметник *secure*. Основними значеннями дієслівної одиниці *secure* є такі: 1) *to get or achieve something important* (отримати або досягти чогось важливого); 2) *to make something safe from being attacked, harmed, or lost* (захистити щось від нападу, шкоди чи втрати); 3) *fasten, tie firmly* (жорстко зафіксувати, закріпити); 4) *to guarantee payment of (a loan, for example)* (забезпечити виплати, повернення грошових коштів). Крім того, ця лексична одиниця має й унікальні значення, фіксовані лиш деякими словниками, а саме: *to protect or ensure the privacy or secrecy of a telephone line, for example* (забезпечити приватність або секретність наприклад, телефонної лінії); *to capture or confine* (захопити або обмежити). Прикметник *secure* представлений у словниках з такими значеннями: 1) *safe, protected from attack, harm, or damage* (безпечний, захищений від нападу, пошкодження або загрози); 2) *confident, free from fear, anxiety, or doubt* (впевнений, вільний від страху, тривоги чи сумнівів); 3) *fastened firmly in a safe way* (надійно закріплений); 4) *a secure area, locked or guarded* (безпечне місце, зачинене або під охороною); 5) *investments or companies which are secure are not likely to lose money* (інвестиції або компанії, які є безпечними, навряд чи втратять гроші). Ця лексична одиниця демонструє також деякі унікальні значення, відзначаювані не всіма словниками, наприклад, *careless or overconfident* (легковажний, самовпевнений), *reliable* (надійний).

Аналогічним чином слово *safe* має ад'єктивні і субстантивні значення. Як прикметник: 1) *not in danger, or not harmed or stolen* (у безпеці, неушкоджений, не вкрадений); 2) *not in danger of being lost, harmed, or stolen*

(немає загрози бути втраченим, пошкодженим або викраденим); 3) *not likely to cause damage, injure, or harm* (не завдає шкоди, травми, або пошкодження); 4) *not involving any risk and very likely to be successful* (не несе ризику, те, що реалізується з великим ступенем успішності); 5) *where something is not likely to be lost or stolen* (безпечне місце, де навряд чи щось загубиться чи вкрадеться). Стосовно трактування субстантивної одиниці *safe* словники не виявляють розбіжностей.

Отже, можна висувати, що словникові тлумачення двох розглянутих в цьому дослідженні лексем – *safety* і *security* – в англійській мові частіше збігаються. Спільними для них є такі значення: 1) *те, що не представляє небезпеки або ризику*; 2) *не знаходиться під загрозою; знаходиться в цілості*; 3) *такий, якому ніщо не загрожує, іншими словами, безпека, захист від ризику, загрози тощо*.

Проте спільнокореневі з *safety* і *security* лексичні одиниці в деяких словниках мають і специфічні значення. У зв'язку з цим обсяг концепту *safety* в англомовній картині світу ґрунтується на спільному значенні двох базових розглянутих одиниць *safety* та *security*: *safety from attack, harm, risk, or damage* (захист, захищеність від ризику, загрози або її відсутність).

Перспективи подальших досліджень лежать у площині порівняльного аналізу концептів *safety* в англомовній картині світу та концепту *безпека* в україномовній картині світу. Ці поняття належать до багатовимірних ментальних структур, які широко відображені в національних мовних картинах світу. Вони розкривають унікальність національної семіотичної системи, даючи змогу визначити специфіку етнічних світоглядних засад, а також особливості сприйняття дійсності.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

CAM – Cambridge International Dictionary of English. URL : <http://dictionary.cambridge.org>.
LonC – Longman Dictionary of Contemporary English. URL : <http://www.ldoceonline.com>.
MM – The MacMillan English Dictionary. URL : <http://www.macmillandictionary.com>.
MWD – Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>.

ЛІТЕРАТУРА

- Бешлей О. В. Концепт *youth* в англомовній картині світу (на матеріалі фразеологічних одиниць). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство): Збірник наукових праць*. 2016. Т. 1. № 5. С. 27–31.
- Голик С. В. Концепт : у пошуках алгоритму аналізу. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. Вип. 17. С. 154–160. DOI : 10.24144/2617-3921.2019.17.154-160 (дата звернення: 27.12.2024).
- Єфименко О. Є. Історія вивчення мовної картини світу в XIX – першій половині XX століття. *Лінгвістичні дослідження*. 2011. Т. 31. С. 38–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2011_31_9 (дата звернення: 27.12.2024).
- Корж І. Ф. Безпека : методологічні підходи до поняття. *Національний юридичний журнал : теорія і практика*. 2019. №4. ч. 1. С. 68–72 URL : http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/4/part_1/14.pdf (дата звернення: 27.12.2024).
- Кочерган М. П. Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 24–29.
- Линдюк С. Теоретичні інтерпретації концепту «соціальна безпека» в українському науковому дискурсі. *Науковий вісник : Державне управління*. 2022. № 1(11). С. 92–113. DOI : [org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-92-113](http://dx.doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-92-113).
- Оленюк О. В. Концепт *ECONOMY* та його профілювання в англомовному журнальному рекламному дискурсі на початку XXI століття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2016. № 25. Т. 2. С. 94–96.
- Пасічник В. М. Філософська категорія безпеки як основа нової парадигми державного управління національною безпекою. *Демократичне врядування*. 2011. Вип. 7. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_7_7 (дата звернення: 27.12.2024).
- Полюжин М. М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 214–224.
- Плотнікова Н. В. Теоретичні засади лінгвоконцептології як науки про концепти. *Scientific developments of European countries in the area of philological researches : collective monograph*. Riga, 2020. С. 415–433. DOI : 10.30525/978-9934-588-56-3.2.6.

- Пуш О. М., Гасюк Н. В.** Концепт life в англomовній картині світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2019. Т. 2. № 39. С. 74–77.
- Evans V., Green M.** *Cognitive Linguistics : An Introduction*. Routledge, 2018. 856 p. DOI : <https://doi.org/10.4324/9781315864327>.
- Geeraerts D.** Cognitive semantics. *The Routledge handbook of cognitive linguistics*. Routledge, 2021. P. 19–29.
- Jiang C., & Yang K.** Concepts and conceptualization. *The Routledge handbook of cognitive linguistics*. Routledge, 2021. P. 255–267.

REFERENCES

- Beshlei, O. V.** (2016). Kontsept YOUTH v anhlo movniy kartyni svitu (na materiali frazeologichnykh odynts') [The concept YOUTH in the English Language world image (based on the phraseological units)]. *Naukovyy visnyk Drohobys'tkoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya: Filolohichni nauky (movoznavstvo): Zbirnyk naukovykh prats' – Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series "Philology" (Linguistics)*, 5 (Vol. 1), (pp. 27–31) [in Ukrainian].
- Efimenko, O. E.** (2011). Istoriya vivchennya ponyattya movnoi kartini svitu v XIX– pershii polovini XX stolittya [The history of the study of the linguistic concept picture of the world in the 19th – the first half of the 20th century]. *Lingvistichni doslidzhennya – Linguistic studies* (Vol. 31), (pp. 38–46). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2011_31_9 [in Ukrainian].
- Evans, V., & Green, M.** (2018). *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Routledge. DOI: 10.4324/9781315864327
- Geeraerts, D.** (2021). Cognitive semantics. In *The Routledge handbook of cognitive linguistics* (pp. 19–29). Routledge.
- Holyk, S. V.** (2019). Kontsept: u poshukakh alhorytmu analizu [Concept: in search of an analysis algorithm]. *Suchasni doslidzhennya z inozemnoyi filolohiyi – Modern studies in foreign philology* (Issue 17), (pp. 154–160). DOI: 10.24144/2617-3921.2019.17.154-160 [in Ukrainian].
- Jiang, C., & Yang, K.** (2021). Concepts and conceptualization. In *The Routledge handbook of cognitive linguistics* (pp. 255–267). Routledge.
- Kocherhan, M. P.** (2003). Movoznavstvo na suchasnomu etapi [Linguistics at the present stage]. *Dyvoslovo – Miracle word*, 5, (pp. 24–29) [in Ukrainian].
- Korzh, I. F.** (2019). Bezpeka: metodologichni pidkhody do poniattia [Security: methodological approaches to the concept]. *Natsional'nyi yurydychnyi zhurnal: teoriya i praktyka – National Law Journal: theory and practice*, 4 (Vol. 1), (pp. 68–72). Retrieved from http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/4/part_1/14.pdf [in Ukrainian].
- Lyndiuk, S.** (2022). Teoretychni interpretatsiyi kontseptu «sotsial'na bezpeka» v ukrayins'komu naukovomu dyskursi [Theoretical interpretations of the concept of «social security» in the Ukrainian scientific discourse]. *Naukovyy visnyk: Derzhavne upravlinnya – Scientific Bulletin: Public Administration*, 1 (Vol. 11), (pp. 92–113). DOI: 10.33269/2618-0065-2022-1(11)-92-113 [in Ukrainian].
- Olenyuk, O. V.** (2016). Kontsept ECONOMY ta yoho profilyuvannya v anhlo movnomu zhurnal'nomu reklamnomu dyskursi na pochatku XXI stolittya [The concept of ECONOMY and its profiling in English-language magazine advertising discourse at the beginning of the 21st century]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya "Filolohiya" – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Philology"*, 25 (Vol. 2), (pp. 94–96) [in Ukrainian].
- Pasichnyk, V. M.** (2011). Filosofs'ka kategoriya bezpeky yak osnova novoi paradygmy derzhavnogo upravlinnia natsional'noiu bezpekoiu [Philosophical category of security as the basis of a new paradigm of state management of national security]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic governance*, 7. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_7_7 [in Ukrainian].
- Plotnikova, N. V.** (2020). Teoretychni zasady linhvokontseptolohiyi yak nauky pro kontsepty [Theoretical foundations of linguistic conceptology as a science of concepts]. *Scientific developments of European countries in the area of philological researches*. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", (pp. 415–433). DOI: 10.30525/978-9934-588-56-3.2.6 [in Ukrainian].

-
- Polyuzhyn, M. M.** (2015). Ponyattya, kontsept ta yoho struktura [Notion, Concept and Its Structure]. *Naukovyy visnyk Skhidnoyeuropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky. Rozdil III. Teoretychni zasady lingvistychnykh doslidzhen' – Scientific Bulletin of the Lesya Ukrainka East European National University. Section III. Theoretical foundations of linguistic research*, 4, 214–224) [in Ukrainian].
- Push, O., & Hasiuk, N.** (2019). Kontsept life v anhlomovniy kartyni svitu [Concept Life in the English language world]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*, 39 (Vol. 2), (pp. 74–77) [in Ukrainian].